



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2014-10-06
Stockholm

Mål nr
M 8408-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-08-22 i mål nr M 739-14, se bilaga

KLAGANDE

Axelsson Sg Lantbruks AB

Ombud: C B

MOTPART

Miljöförbundet Blekinge Väst

SAKEN

Förbud att släppa ut avloppsvatten på fastigheten X, Sölvesborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd.
 2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.
-

Dok.Id 1169377

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Axelsson Sg Lantbruks AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och upphäva Miljöförbundet Blekinge Västs beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten i gödselbrunn.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till stöd för sin talan anfört följande.

Miljöförbundet Blekinge Väst kontrollerade under 2013 personaltoaletter på två gårdar i Sölvesborgs kommun. Båda gårdarna hade en sedan lång tid tillbaka inrättad personaltoalett kopplad till respektive gårds gödselbrunn. För båda gårdarna gällde att det var lantbrukaren själv och besökande veterinär som använde toaletterna. Förbundet förbjöd gårdarna att släppa ut avloppsvatten till gödselbrunnarna. Båda gårdarna överklagade besluten till Länsstyrelsen i Blekinge som upphävde dem. Förbundet överklagade länsstyrelsens båda beslut.

I fråga om gården Ingemansson Lantbruks AB avslog mark- och miljödomstolen överklagandet den 24 juni 2014 (mål nr M 645-14) med motiveringen att domstolen instämde i länsstyrelsens bedömning. Länsstyrelsen motiverade sitt beslut med att då Smittskyddsinstitutet gjort bedömningen att risken för smittspridning från toaletten var låg och att inga andra olägenheter gjorts gällande, så fann man att den aktuella avloppsanläggningen uppfyllde miljöbalkens krav på att avloppsvatten ska tas om hand på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. Domstolen poängterade dock att bedömningen grundades på att toaletten användes endast några gånger per månad.

Beträffande Axelsson Sg Lantbruks AB är förhållandena i det närmsta desamma. Toaletten används sparsamt vid enstaka tillfällen. I detta mål har dock mark- och miljödomstolen upphävt länsstyrelsens beslut vilket innebär ett förbud för bolaget att använda toaletten. Bolaget har färre anställda än Ingemansson Lantbruks AB och använder sannolikt personaltoaletten i mindre omfattning än vad Ingemansson Lantbruks AB gör. Toaletten är ändå nödvändig för att arbetet ska fungera tillfredsställande på gården. En ombyggnad av avloppssystemet skulle innebära

orimligt höga kostnader i förhållande till den låga risk för smittspridning som har bedömts av Smittskyddsinstitutet.

Bolaget har gett in Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 24 juni 2014 i mål nr M 645-14 och uppgifter om antalet anställda i bolaget respektive i Ingemansson Lantbruks AB.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner att det finns skäl att meddela prövningstillstånd och ta upp målet till omedelbart avgörande. Med stöd av 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar och 15 § andra stycket 2 lagen (1996:242) om domstolsärenden avgör Mark- och miljööverdomstolen målet utan föregående skriftväxling.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att Miljöförbundet Blekinge Väst haft fog för sitt beslut att förbjuda bolaget att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till gödselbrunnen. Bolagets överklagande ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, referent, hovrättsrådet Peder Munck, tekniska rådet Dag Ygland och tf. hovrättsassessorn Agneta Staff (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd).



VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
3:4

DOM
2014-08-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 739-14

KLAGANDE

Miljöförbundet Blekinge Väst

MOTPART

Axelsson Sg Lantbruks AB

Ombud: C B

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Blekinge läns beslut den 30 januari 2014 i ärende nr 505-3128-2013, se bilaga 1

SAKEN

Förbud att släppa ut avloppsvatten på fastigheten X, Sölvesborgs kommun

DOMSLUT

Med upphävande av Länsstyrelsen i Blekinge läns beslut fastställer mark- och miljödomstolen Miljöförbundet Blekinge Västs beslut från den 16 september 2013.

Dok.Id 289304

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

BAKGRUND

Miljöförbundet Blekinge Väst (miljöförbundet) beslutade den 16 september 2013 att förbjuda Axelsson Sg Lantbruks AB att från och med den 31 oktober 2013 släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till gödselbrunn på fastigheten X. Beslutet fattades med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken (MB) och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ MB samt 9 kap. 7 § MB. Beslutet motiverades med att avloppsvatten från vattentoalett kan innehålla ett stort antal sjukdomsframkallande mikroorganismer och behöver hygieniseras under minst ett års tid för att sedan kunna spridas på mark. En tillräckligt lång lagringstid bedöms inte vara möjligt att uppnå i det aktuella fallet. Axelsson Sg Lantbruks AB överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen) som i beslut den 30 januari 2014 upphävde miljöförbundets beslut och återförvisade ärendet till miljöförbundet.

Miljöförbundet har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Miljöförbundet yrkar att mark- och miljödomstolen, med upphävande av länsstyrelsens beslut, fastställer miljöförbundets beslut av den 16 september 2013. Till stöd för sin talan har miljöförbundet anfört i huvudsak följande.

Avloppsvatten från vattentoalett kan innehålla ett stort antal sjukdomsframkallande mikroorganismer och behöver hygieniseras under minst ett års tid för att sedan kunna spridas på mark. En del av dessa patogener kan smitta i mycket låg dos och kan överleva länge i miljön. Att förbjuda utsläpp av vattenavloppsvatten i detta fall bedöms som en rimlig försiktighetsåtgärd för att undvika risk för olägenhet och förbudet bör inte ses som en alltför ingripande åtgärd. Någon särskild beräkning av smittorisken för att kräva denna försiktighetsåtgärd bedömer inte miljöförbundet nödvändig.

Som grund för miljöförbundets beslut från den 16 september 2013 låg ett utlåtande från Statens Veterinärmedicinska anstalt (SVA) som ansåg det olämpligt att leda hygieniskt obehandlat toalettavfall direkt till en gödselbrunn. Undantag är om en adekvat hygienbehandling sker av toalettavfallet. I annat fall bedömde SVA att det finns en hälsorisk eftersom ett stort antal sjukdomsframkallande mikroorganismer kan utsöndras i fekalier från människor. Dessa patogener kan smitta i mycket låg dos och kan finnas kvar länge i miljön. SVA angav också risken för zoonotiska smittor som kan överföras från människor till livsmedelsproducerande djur om smittrisen inte beaktas. Via livsmedelskedjan kan sedan människor åter smittas. Smittskyddsinstitutet hade också bl.a. meddelat att man i grunden anser det olämpligt att koppla humanavlopp till gödselbrunnar.

Miljöförbundets bedömning var att ett förbud mot att avleda toalettavloppsvatten till den aktuella gödselbrunnen var en rimlig och skälig försiktighetsåtgärd för att undvika risk för smittspridning. Avledande av toalettavloppsvatten till gödselbrunnen bedöms således inte vara förenligt med kraven som ställs i 9 kap. 7 § MB. Miljöförbundet anser också, till skillnad från länsstyrelsen, att avledande av toalettavloppsvatten till gödselbrunnar är en tillståndspliktig åtgärd enligt 13 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Länsstyrelsen har i sitt beslut hänvisat till ett ärende med liknande förutsättningar där man tog ställning till frågan om det finns grund att förbjuda utsläpp från vattentoalett till gödselbrunn. Man angav att avloppsvattnet från toaletten här endast utgjorde 0,002 procent av volymen i gödselbrunnen och att i en sådan låg halt är förekomsten av eventuella patogener som härrör från människa sannolikt försumbar. I det nu aktuella ärendet saknar länsstyrelsen en beräkning för risken för smittspridning och menar vidare att det bör ankomma på miljöförbundet att utföra en sådan beräkning och med denna som utgångspunkt ta ställning till om risken för smittspridning bör föranleda något ingripande. Länsstyrelsen menar också att miljöförbundet saknar grund för att förbjuda avloppsutsläpp från en vattentoalett till en gödselbrunn eftersom det inte rör sig om en avloppsanordning som kräver tillstånd,

samt menar att vattentoaletten inte heller anslutits till en avloppsanordning som omfattas av 12 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Axelsson Sg Lantbruks AB har bestridit miljöförbundets överklagan och yrkat att mark- och miljödomstolen fastställer länsstyrelsens beslut alternativt undanröjer miljöförbundets beslut. Axelsson Sg Lantbruks AB har anfört att det som tidigare anförts i målet återopas med i huvudsak följande tillägg.

Länsstyrelsen har bedömt att det utsläpp av avloppsvatten från en vattentoalett till en gödselbrunn på fastigheten inte innebär att en avloppsanordning som kräver tillstånd har inrättats och inte heller att det kan hävdas att vattentoaletten anslutits till en avloppsanordning i den mening detta begrepp från anses ha i 12 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Miljöförbundet vidhåller att avloppsvatten behöver hygieniseras under minst ett års tid för att sedan kunna spridas på mark och eftersom lagringstiden är tio månader i det aktuella fallet ska utsläpp från den befintliga toaletten förbjudas. Någon beräkning av risken har inte gjorts.

Jordbruksverket har den 25 november 2013 yttrat sig angående att leda avloppsvatten från personaltoalett i djurstallar direkt till gödselbrunnen på en jordbruksfastighet. Yttrandet avser Axelsson Sg Lantbruks AB samt ytterligare en gård med uppfoödning av slaktsvin samt slaktkyckling. Båda gårdarna är anslutna till den frivilliga salmonellakontrollen. Båda gårdarnas påverkan med avloppsvatten är mindre än 0,002 % av den totala gödselvolymen enligt Hushållningssällskapets beräkningar.

Enligt yttrandet finns inga föreskrifter hos Jordbruksverket som hindrar att avloppet från en personaltoalett i anslutning till djurstallar ansluts direkt till gödselbrunnen på anläggningen och inga restriktioner avseende spridning av en sådan blandning. Jordbruksverket föreslår att, när det gäller sakfrågan och proportionerna av en eventuell risk, ska man beakta att då lantbruket är anslutet till salmonellakontrollen torde det minska risken för ev. spridning av salmonella. Vid utbrott av salmonella beslutar Jordbruksverket om restriktioner avseende spridning av den smittade gödseln.

Ett förfarande som brukar godtas är att den smittade gödseln sprids på areal för spannmålsodling och plöjs ned i direkt anslutning till spridningen, vilket stämmer överrens med den normala gödselhanteringen som de aktuella gårdarna tillämpar. Jordbruksverket ifrågasätter även huruvida ett års lagring av avloppsfraktioner/gödsel är en åtgärd som kan anses ha någon påtaglig smittreducerande effekt. Till yttrandet finns bifogat ett yttrande från Jordbruksverket.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Mark- och miljödomstolens prövning i målet gäller om miljöförbundet har haft skäl att förbjuda Axelsson Sg Lantbruks AB att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till gödselbrunn på fastigheten X.

Miljöförbundet har i nu aktuellt mål funnit att avledande av toalettsavloppsvattnet till gödselbrunnen inte är förenligt med kraven som ställs i 9 kap. 7 § MB och därför, som en rimlig och skälig försiktighetsåtgärd för att undvika risk för smittspridning, meddelat ett förbud mot att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till gödselbrunnen.

Såvitt framgår av handlingarna i målet avses avloppsvattnet från toaletten inte hygieniseras innan det leds till gödselbrunnen. Mark- och miljödomstolen finner mot bakgrund av detta att det finns risk för direkt smittspridning till människor och djur genom att orenat avloppsvatten, blandat med gödsel, sprids på åkermark. Mark- och miljödomstolen finner således att det inte är visat att avloppsvattnet kan tas om hand på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppkommer. I sådant fall ankommer det på tillsynsmyndigheten att agera med stöd av 2 och 26 kap. miljöbalken oavsett om en verksamhet eller åtgärd är tillståndspliktig eller inte. Domstolen gör samma bedömning som den miljöförbundet har gjort och finner därför att miljöförbundet har haft fog för sitt beslut den 16 september 2013 att förbjuda Axelsson Sg Lantbruks AB att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till gödselbrunn på fastigheten X. Vad Axelsson Sg Lantbruks AB har anfört

föranleder ingen annan bedömning. Miljöförbundets överklagan ska därför bifallas och med upphävande av länsstyrelsens beslut ska miljöförbundets beslut den 16 september 2013 fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 12 september 2014.

Lena Stjernqvist

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Andrea Airosto.